

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG POLITIDEPARTEMENT

Rundskriv

Kommunene
Politidistriktene
Fylkesmennene
Politidirektoratet
Mattilsynet
Reindrifftsforvaltningen
Direktoratet for naturforvaltning

Nr.
G-17/2003

Vår ref.
200400062 EP ILB/HL

Dato
08.01.2004

LOV 4. JULI 2003 NR. 74 OM HUNDEHOLD (HUNDELOVEN)

1.	Innledning, forhold til annen lovgivning, forskrifter, ikraftsetting	2
2.	Innledende bestemmelser	3
3.	Sikring av hunder	4
3.1	Sikring av hund med båndtvang m.m.	4
3.2	Særlig om sikring av hund der tamrein beiter	6
3.3	Unntak fra sikringsreglene	6
3.4	Overtredelse av båndtvangreglene	7
4.	Løse hunder	8
5.	Ro og orden, antall hunder og merking av hunder	8
5.1	Ro og orden m.v.	8
5.2	Antall hunder i en husholdning	8
5.3	Merking av hunder	8
6.	Personers rettigheter og plikter i nøds- og faresituasjoner	9
7.	Sikkerhetstiltak mot problematisk hundehold	9
7.1	Umiddelbare politiltak for å vareta sikkerheten og tryggheten til enkeltpersoner, allmennheten og dyr	9
7.2	Avliving eller omplassering av en hund etter en eller flere uønskede hendelser	10
7.3	Farlige hunder og unntak fra reglene om farlige hunder	11
7.4	Krav til godkjenning for å ha å gjøre med bestemte hundetyper	11
7.5	Forbud mot at en person skal ha med hund å gjøre	12
7.6	Register over vedtak etter § 22	12
8.	Omplassering og avliving mv. av hunder, erstatningsansvar og straff	12
8.1	Politiets forvaring, omplassering, salg og avliving av hund	12
8.2	Ansvar for kostnader	13
8.3	Erstatningsansvar	14
8.4	Straff	14
9.	Lovens virkning på Svalbard	14
10.	Ikraftsetting. Oppheving og endring av andre lover. Overgangsregler	15
Vedlegg 1	17
	Lov 7. juli 2003 nr. 74 om hundehold (hundeloven).	17
Vedlegg 2	28
	Forskrift 15. januar 2001 nr. 28 om forbud mot innførsel, hold og avl av farlige hunder.	28

1. INNLEDNING, FORHOLD TIL ANNEN LOVGIVNING, FORSKRIFTER, IKRAFTSETTING

Det er vedtatt nye regler om hold av hund, lov 4. juli 2003 nr. 74 om hundehold (hundeloven). Loven trådte i kraft 1. januar 2004, jf. § 30. Loven er tatt inn som vedlegg 1 til dette rundskrivet.

Dette rundskrivet gir særlig en orientering om myndighetsfordelingen mellom offentlige organer, især med sikte på behovet for kommunale forskrifter, om forholdet til eldre vedtak og om saksgangen ved vedtak som hundeloven gir adgang til å treffe. Dessuten gir rundskrivet gi en kort oversikt over de viktigste reglene i loven.

Forarbeidene til loven er særlig Ot.prp. nr. 48 (2002-2003) og Innst. O. nr. 91 (2002-2003). Disse fås kjøpt fra Akademika, telefon 800 80 960 (www.akademika.no) og kan lastes ned fra internett på <http://www.odin.no> under publikasjoner (Odelstingsproposisjonen) og på <http://www.stortinget.no> under "snarvei til saker" og "Innstillinger til Odelstinget" (Innstillingen).

Til nå har regler som omhandler hund og hundehold vært spredt på en lang rekke lover, og reguleringene har på visse områder vært ufullstendige. Loven avløser eller endrer følgende lover:

- Straffeloven 22. mai 1902 nr. 10 § 354 annet og tredje ledd oppheves
- Lov 9. juli 1926 nr. 4 om ansvar for skade på bufe ved hund m.v. oppheves
- Lov 9. juni 1978 nr. 49 om reindrift § 29 endres
- Lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker (straffeprosessloven) § 3 endres
- Lov 29. mai 1981 nr. 38 om viltet § 52 endres og §§ 53, 54 og 55 oppheves
- Midlertidig lov 4. juli 1991 nr. 48 om forbud mot innførsel, hold og avl av farlige hunder oppheves
- Lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet (politiloven) § 14 første ledd endres.

Hundeloven regulerer sider ved hundehold som har et sikkerhets- eller miljøaspekt. For hundehold gjelder en rekke andre lover i tillegg til hundeloven.

Særskilt nevnes:

- lov 20. desember 1974 nr. 73 om dyrevern, som har regler om behandling av hund med særlig sikte på hundens velvære,
- lov 8. juni 1962 nr. 4 om dyrehelse (husdyrloven), som har regler om tiltak mot sykdommer på hund, herunder også regler om innførsel og utførsel av hunder,
- lov 16. juni 1961 nr. 15 om rettshøve mellom grannar (granneloven), som vil pålegge en hundeholder å ta visse hensyn til naboeiendommer,
- lov 26. mars 1999 nr. 17 om husleieavtaler (husleieloven), som har visse regler av betydning for hundehold i husleieforhold, jf. særlig § 5-2,
- lov 23. mai 1997 nr. 31 om eierseksjoner § 19, særlig sjette ledd, og
- lov 4. februar 1960 nr. 2 om borettslag § 34, jf. lov 6. juni 2003 nr. 39 om burettslag (burettslagslova) § 5-11 fjerde ledd som trer i kraft fra den tiden Kongen bestemmer.

Felles for alle disse lovene er at de aktuelle bestemmelsene for det meste ikke retter seg særskilt mot hundehold, men generelt mot dyrehold eller tiltak i sin alminnelighet.

Hold av hund er utbredt og representerer noe svært positivt for mange mennesker. Loven gir imidlertid politi og kommuner et bedre rettslig grunnlag til å motvirke problematisk hundehold. Samtidig er det lagt inn rettssikkerhetsgarantier som skal sikre hundeeiere og deres hunder mot eventuelle feilvurderinger.

I hundeloven har kommunene fått en omfattende og klart definert myndighet til å gi forskrifter. Politiet har fått myndighet til å treffe en rekke ulike vedtak i tilknytning til problematisk hundehold. Politiets myndighet utøves av det enkelte politidistrikt. I kommuner der hundeholdere jevnt over forholder seg lojalt til lovens generelle aktsomhetskrav og generelle regler om sikring av hund, vil det være lite behov for lokale utfyllende forskrifter. Sammenlignet med tidligere rett er det ikke lenger krav om at kommunale forskrifter skal stadfestes av statlige organ.

Loven har disse bestemmelsene som gir adgang til å gi forskrift (i parentes angitt hvilken myndighet som etter loven har kompetanse til å gi forskriften):

- § 6 annet jf. tredje ledd om båndtvang (kommunen)
- § 6 fjerde ledd om forbud mot å la hunder komme til barnehager, kirkegårder mv. (kommunen)
- § 7 første ledd om båndtvang av hensyn til reindriften (fylkesmannen)
- § 9 første ledd bokstave e om fritak for båndtvang for særlige bruksformål, områder eller hundetyper (kommunen)
- § 11 om alminnelig ro og orden og forebygging av forsøpling (kommunen)
- § 12 om vilkår for å holde mer enn et bestemt antall hunder i en husholdning eller på en eiendom (kommunen)
- § 13 om merking (Kongen)
- § 19 om forbud mot farlige hunder (Kongen)
- § 21 om godkjenning og andre vilkår for å innføre, holde eller drive avl med bestemte hundetyper (Kongen)
- § 23 om register over forbud mot å ha med hund å gjøre (Kongen)
- § 29 om Svalbard (Kongen).

Eksisterende kommunale forskrifter hjemlet i bestemmelser som blir opphevet eller endret ved hundelovens ikrafttredelse, gjelder til og med 31. desember 2006, jf. § 32. Dette gir kommunene tre år til å vedta eventuelle nye kommunale bestemmelser. Fra dette gjelder det noen unntak – se nedenfor punkt 10.

For å lette oversikten og tilgjengeligheten bør kommunene samle bestemmelser som er hjemlet i hundeloven i én forskrift.

Forskrifter gitt av Kongen eller departementet med hjemmel i midlertidig lov 4. juli 1991 nr. 48 om forbud mot innførsel, hold og avl av farlige hunder (kamphundloven) gjelder til de blir opphevet av Kongen. Forskrift 15. januar 2001 nr. 28 om forbud mot innførsel, hold og avl av farlige hunder gjelder derfor inntil videre, se nærmere punkt 10. Forskriften er tatt inn som vedlegg 2 til rundskrivet. Dette innebærer at forbudet mot innførsel, hold og avl av hundetyperne pitbullterrier, fila brasileiro, toso inu og dogo argentino blir videreført.

2. INNLEDENDE BESTEMMELSER

Hundeloven kapittel 1 inneholder blant annet formålbestemmelse, definisjoner og et generelt aktsomhetskrav.

Begrepet hundeholder har betydning for en rekke av bestemmelsene i loven. § 2 bokstav a definerer "hundeholder" som den som eier eller har tatt omsorg for eller hånd om en hund for kortere eller lengre tid. Definisjonen innebærer bl.a. at innehaveren av en kennel der hunden er plassert, og også en som uten vederlag lufter hunden for eieren, vil være å anse som hundeholder. Rent tilfeldig kontakt med hunden vil ikke medføre at vedkommende blir betraktet som hundeholder, men en som tar opp hunden for å bringe den til eieren, vil ha en aktsomhetsplikt etter § 4.

Loven har enkelte særregler som gir barn et særskilt vern. Som barn regnes etter § 2 bokstav b personer under 12 år.

I § 3 er det satt et generelt aktsomhetskrav. Hundeholderen skal vise aktsomhet for å unngå at hunden volder skade, er til urimelig ulempe eller skaper utrygghet for andre.

Den som blir berørt av et varig forhold eller en varig tilstand som ikke gir tilstrekkelig sikkerhet eller som volder urimelig ulempe, kan kreve at hundeholderen retter dette. Kravet kan gjøres gjeldende ved forliksklage til forliksrådet. Ved overtredelse kan meglings i konfliktrådet også være aktuelt.

3. SIKRING AV HUNDER

Hundeloven kapittel 2 omhandler sikring av hunder. Det regulerer blant annet når hunden kan være løs, båndtvang og hvor hund ikke kan forlates bundet.

§ 4 fastsetter alminnelige regler om sikring og vilkår for å ha hunder løs. En hund kan bare være løs om den blir fulgt og kontrollert på en aktsom måte eller er forsvarlig inngjerdet på et sted som ikke er åpen for alminnelig ferdsel. Om hunden er fulgt og kontrollert på en aktsom måte, beror på en totalvurdering, der det blant annet kan ha betydning hva slags type hund det er tale om. Kravet kan etter forholdene være oppfylt selv om hundeholderen ikke har uavbrutt øyekontakt med hunden. Aktsomhetsplikten er skjerpet i forhold til barn og omfatter da alle former for kontakt som barnet eller voksne som følger barnet ikke inviterer til. Her som ellers er hundeholderens aktsomhetsplikt vesentlig mindre omfattende innenfor hundeholderens egen eiendom. Overtredelse av bestemmelsen kan på nærmere vilkår straffes, jf. § 28 første ledd.

§ 5 setter forbud mot å gå fra en bundet hund rett ved inngangen til en bygning som er åpen for allmennheten eller ved lekeplasser. Formålet er å unngå konflikt mellom hund og forbipasserende, hindre situasjoner der forbipasserende kan oppfatte hunden som et stengsel og å motvirke at en hund blir stresset og dermed til større fare eller ulempe enn vanlig. Forbudet gjelder ikke så langt unna inngangen at folk som skal inn, ikke trenger passere rett ved hunden. Overtredelse av forbudet kan straffes etter bestemmelsen i § 28 første ledd.

3.1 Sikring av hund med båndtvang m.m.

Bestemmelsene om båndtvang følger av § 6. Regelen om at hunder skal holdes i bånd eller forsvarlig inngjerdet eller innestengt i tiden fra og med 1. april til og med 20. august, videreføres. Båndtvangen i denne perioden gjelder alle steder, også i tettbygde strøk.

Kommunen kan gi forskrift om å utvide *tiden* for båndtvang utover denne perioden i hele eller deler av kommunens område i et bestemt angitt tidsrom når storfe, sau, geit eller hest normalt går ute, jf. § 6 annet ledd bokstav e. Videre kan kommunen utvide båndtvangperioden under

ekstraordinære forhold som gjør båndtvang påkrevd for å beskytte viltet, jf. § 6 annet ledd bokstav f. Et vilkår for å utvide tiden for båndtvang, er at båndtvang bare innføres i de områder av kommunen hvor husdyr har rett til å beite og faktisk beiter, eller hvor vilt som man ønsker å beskytte, faktisk har sitt leveområde. Det er presisert i lovteksten at kommunal forskrift om båndtvang av hensyn til viltet må opphøre straks forholdene tilsier det, og kommunens innføring av slik båndtvang kan påklages til fylkesmannen, jf. § 6 tredje ledd. Hjemmelen i § 6 annet ledd bokstav e for båndtvang i tiden storfe, sau, geit eller hest normalt går ute, er ment å fange opp den ordinære beitesesongen, og kan ikke benyttes som grunnlag til å utvide båndtvangen til perioder der noen dyr unntaksvis går ute på beite.

Kommunen kan også gi forskrift om båndtvang på en rekke angitte *områder* for kortere eller lengre tidsrom av hensyn til dem som ferdes der. Dette er:

- i og i tilknytning til boligområder og handleområder, § 6 annet ledd bokstav a
- i parker, på kirkegårder, grav- og urnelunder, på og ved skoler, barnehager og anlegg for lek, sport eller rekreasjon, § 6 annet ledd bokstav b
- bestemt angitte turstier, turveier, merkede skiløyper, leir- og rasteplasser, § 6 annet ledd bokstav c
- andre angitte områder på land, i vann eller sjø som er allment benyttet som tur- eller rekreasjonsområder, § 6 annet ledd bokstav d.

Uttrykket "boligområder" omfatter ikke områder som er regulert til næringsvirksomhet eller hytteområder. Dersom kommunen ønsker å gi forskrift om båndtvang i slike områder, må det være på annet grunnlag, som at området inneholder turstier, merkede skiløyper eller leir- og rasteplasser, eller at det er et område på land, i vann eller sjø som er allment benyttet som tur- eller rekreasjonsområde.

Det er presisert i § 6 tredje ledd at en forskrift om båndtvang for angitte turstier, merkede skiløyper, leir- og rasteplasser og andre angitte områder på land, i vann eller sjø som er allment benyttet som tur- eller rekreasjonsområde (jf. § 6 annet ledd bokstav c og d) ikke kan fastsettes i større grad enn nødvendig, og bare slik at hensynet til dem som ønsker å ferdes med løs hund ivaretas i tilstrekkelig grad. Det er ikke enhver sti som kan gi grunnlag for å fastsette forskrift om båndtvang, idet det må være en forutsetning at stien er mye brukt som tur- og utfartsformål. Det kreves derimot ikke at en sti, i motsetning til en skiløype, må være særskilt merket.

Om kommunen ønsker å gi forskrift om båndtvang *ved* skoler, barnehager og anlegg for lek, sport eller rekreasjon, må dette være områder i umiddelbar nærhet. Kommunen bør da også gi konkret anvisning i forskriften på hvor grensene for båndtvang går.

Båndtvang på kirkegårder, gravlunder og urnelunder kan også innføres av kommunens kirkelige fellesråd, jf. kirkeoven 7. juni 1996 nr. 31 §§ 5 første ledd og 12, med hjemmel i gravferdsloven 7. juni 1996 nr. 32 § 21. Overtredelse av slike vedtekter kan ikke sanksjoneres etter hundeloven.

§ 6 tredje ledd inneholder en oppfordring om at kommunene samordner sine forskrifter der beite-, natur- og rekreasjonsområder berører flere kommuner. Særlig der et jaktområde går over flere kommuner, bør et slikt interkommunalt samarbeid vurderes. Det er et mål at hundeeiere i minst mulig grad skal få flere ulike båndtvangregler å forholde seg til ved kryssing av kommunegrensene. Det er imidlertid enkelt å få tilgang til lokale forskrifter via internett på Lovdatas base med adresse: www.lovdata.no - eventuelt med bistand fra et offentlig kontor.

Kommunen kan videre gi forskrift om at hunder ikke har adgang til barnehager, skolegårder, kirkegårder eller grav- og urnelunder, jf. § 6 fjerde ledd. Løse hunder eller ekskrementer kan være særlig uhygienisk eller støtende på slike steder. Forbudet kan gjelde en konkret barnehage, skolegård, kirkegård, grav- eller urnelund der dette erfaringsmessig er et problem. Er det gitt en slik forskrift, er det heller ikke adgang til å ta med hunden i bånd. For sitt område går derfor bestemmelsen i § 6 fjerde ledd lenger enn adgangen til å gi forskrift etter § 6 annet ledd bokstav b.

Kommunens myndighet til å gi forskrift etter § 6 kan utøves av kommunestyret eller delegeres til andre organer i kommunen i samsvar med kommunelovens regler. Før en forskrift blir vedtatt, må et forslag ha vært på høring. Adgangen til å unnlate høring etter forvaltningsloven § 37 fjerde ledd vil neppe være aktuell for annet enn ekstraordinær båndtvang etter bokstav f. Høringsforslaget bør kunngjøres i lokale media og må sendes til berørte myndigheter og organisasjoner i samsvar med forvaltningsloven § 37 annet ledd. Hvem som bør være høringsinstanser, kan i noen grad variere med hvilket alternativ i bestemmelsen som foreslås tatt i bruk. Aktuelle høringsinstanser kan f.eks. være grunneierlag, lokale landbruksorganisasjoner, hundeorganisasjoner, jegerforeninger og friluftsforeninger, velforeninger, politiet og kommunens kirkelige fellesråd. Den vedtatte forskriften må kunngjøres i Norsk Lovtidend etter reglene i forvaltningsloven § 38 og bør dessuten gjøres kjent gjennom lokale media og interesserte foreninger, og eventuelt ved oppslag på stedet.

Ekstraordinære forhold som gjør båndtvang nødvendig for å beskytte viltet jf. § 6 annet ledd bokstav f, kan bestå i vanskelige snøforhold der det er nødvendig at båndtvang fastsettes i løpet av kort tid for å gi viltet nødvendig vern. Kommuner i områder der det kan bli nødvendig med slike båndtvangsbestemmelser, bør delegerer myndighet til å gi slik forskrift til et fast utvalg eller dets leder, eller til kommunenes administrasjonssjef, jf. kommuneloven § 10 nr. 4 og § 23 nr. 4.

3.2 Særlig om sikring av hund der tamrein beiter

Det er et skjerpet krav til hundeholdere om å unngå at hunden ikke unødig uroer eller skremmer rein i områder der tamrein lovlig beiter, jf. § 7. Fylkesmannen kan gi forskrift om at hunden skal holdes i bånd eller forsvarlig inngjerdet eller innestengt når hensynet til reindriften tilsier dette. Forskriften skal begrenses til å gjelde i det området og tidsrommet som er nødvendig. Før slik forskrift blir vedtatt, må forslaget til høring bl.a. til reindriftsorganisasjoner og -myndigheter, jf. forvaltningsloven § 37 annet ledd, med mindre særskilte forhold gjør seg gjeldende, jf. forvaltningsloven § 37 fjerde ledd. Overtredelser kan straffes etter bestemmelsen i § 28 første ledd.

3.3 Unntak fra sikringsreglene

§ 9 gjør unntak fra reglene om båndtvang og sikring i §§ 4, 6 og 7. Disse unntakene gjelder der reglene følger av loven selv eller er fastsatt av kommunen eller fylkesmannen.

Unntaket gjelder:

- hund når den brukes i reindrift,
- dressert bufehund når den brukes til å vokte storfe, sau eller geit,
- hund i aktiv politi-, toll-, militær- og redningstjeneste eller under trening eller prøving for slik tjeneste eller
- hund i aktiv bruk som ettersøkshund etter såret eller sykt vilt.

Som bufehund regnes gjeterhunder som er dressert til å flytte budskap, og vokterhunder som beskytter budskap mot viltlevende rovdyr.

Etter § 9 første ledd bokstav e kan kommunen ved forskrift eller enkeltvedtak supplere listen med andre unntak for særlige bruksformål, avgrensede områder, nærmere angitte hunderaser eller -typer eller hunder som har særskilt trening.

Loven presiserer her at dette gir kommunen anledning til å legge ut et område som dressurområde. Forutsetningen er at henholdsvis grunneieren, den bruksberettigede eller fjellstyret samtykker, jf. § 8 første ledd. Både samtykke og forskrift må foreligge før området tas i bruk. Til forskjell fra bestemmelsen om dressurområde i viltloven § 55 er det ikke kommunen som pålegges å innhente privatrettslig samtykke. Opprettelse av slike dressurområder kan gi fordeler for alle parter siden hundeeiere har mulighet til å slippe hundene sine også i perioder med båndtvang, mens de som ikke vil ha noe med hunder å gjøre, kan søke andre områder.

Unntak ved kommunalt vedtak etter § 9 første ledd bokstav e kan ellers gjelde for eksempel miniatyrhunder som ikke anses å utgjøre noen fare for vilt, spesielt om de slippes i boligområder, eller at eieren av en førerhund for synshemmete får tillatelse til å gi hunden trim ved å slippe den løs i perioder med båndtvang.

§ 9 første ledd bokstav f gjør unntak fra båndtvang for hund når den brukes til jakt, jakthundtrening og jaktprøver mellom 20. august og 1. april eller der båndtvang er fastsatt i medhold av § 6 annet ledd bokstav c, d og e.

3.4 Overtredelse av båndtvangreglene

En hundeholder som lar hunden gå ulovlig løs eller uten godt nok tilsyn, kan politiet gi skriftlig advarsel, jf. § 18 femte ledd. Det må regnes som en advarsel når en person med politimyndighet skriftlig påpeker at hunden har gått ulovlig løs eller uten godt nok tilsyn og at flere slike advarsler innenfor en tidsperiode på tre år kan medføre avlaving eller omplassering. Advarselen kan gis på stedet. Overtredelsen kan også bøtelegges, jf. § 28.

Advarselen er ikke å regne som enkeltvedtak. Dersom hundeholderen har fått mer enn én slik advarsel i løpet av de siste tre år, kan hunden avlives eller omplasseres av politiet etter en ny overtredelse. Det er uten betydning for avlaving eller omplassering om det gjelder samme hund som politiet tidligere har gitt advarsel om. Vedtaket kan omfatte avlaving eller omplassering av alle hundene hundeholderen har hånd om, siden problemet her i større grad er knyttet til hundeholderen enn hunden. For saksbehandling, overprøving og iverksetting av vedtak etter § 18 gjelder forvaltningsloven og de særskilte reglene i hundeloven § 25.

4. LØSE HUNDER

Hunder som er løse i strid med reglene om båndtvang kan enhver oppta, dvs. fange inn, jf. § 10. Dette gjelder ikke i utmark i jakttiden der jakt er lovlig. Her kan bare rettighetshavere i området og politiet oppta løse hunder. Som rettighetshaver regnes også en reineier i områder der reinen lovlig beiter. Hunden skal leveres til hundeholderen (eller til politiet om hundeholderen ikke er til stede eller kan ta hånd om hunden på forsvarlig og lovlig måte). § 10 angir ved henvisning til dyrevernloven hvordan politiet skal opptre etter å ha fått hånd om en hund. Dersom en hund har gått løs ulovlig eller uten godt nok tilsyn, kan politiet gi skriftlig advarsel etter § 18 femte ledd.

5. RO OG ORDEN, ANTALL HUNDER OG MERKING AV HUNDER

5.1 Ro og orden m.v.

§ 11 gir kommunen myndighet til å gi forskrift om hundehold av hensyn til alminnelig ro og orden og for å motvirke forsøpling. Bestemmelsen avløser politiloven § 14 første ledd nr. 1, som kommunene tidligere kunne benytte som hjemmel for forskrifter om hundehold. Regler om båndtvang kan bare gis med hjemmel i § 6 annet ledd, men de kan med fordel tas inn i samme forskrift som bestemmelser etter § 11.

Ved overtredelse av forskrift gitt med hjemmel i § 11 kan politiet i første omgang gi en advarsel eller forelegg om bot, jf. § 28 første ledd. Blir forskriften fortsatt overtrådt, kan politiet etter § 24 første ledd bokstav b jf. annet ledd som ytterste virkemiddel ta hånd om hunden med sikte på salg, omplassering eller avliving. Det er da et absolutt krav at hundeholderen først er bøtelagt eller har fått en skriftlig advarsel. En avgjørelse om salg, omplassering eller avliving vil – i motsetning til en avgjørelse om å ta hånd om hunden – være et enkeltvedtak som må treffes på grunnlag av en saksforberedelse som oppfyller kravene i forvaltningsloven, jf. § 25 første ledd. Vedtaket kan klages inn for Politidirektoratet etter forvaltningslovens regler. Om utsatt iverksetting ved klage gjelder forvaltningsloven § 42, jf. hundeloven § 25 annet ledd. Ved utsatt iverksetting kan politiet kreve at klageren betaler kostnadene ved forvaring, og om klageren ikke oppfyller dette kravet, kan vedtaket settes i verk straks. Blir vedtaket bragt inn for domstolene, kan retten prøve alle sider av saken, jf. § 25 første ledd.

5.2 Antall hunder i en husholdning

§ 12 gir kommunen hjemmel til å gi forskrift med vilkår for å holde mer enn et bestemt antall voksne hunder i en husholdning eller på en eiendom for å vareta folks og dyrs sikkerhet og ro og orden.

Når en kommunal forskrift med hjemmel i loven setter vilkår for antall hunder på én eiendom, kan det bli spørsmål om hva som skal regnes som én eiendom. Her er det uten betydning om det er tale om flere særskilt matrikulerte eiendommer når de har samme eier. Når man skal vurdere hvilke hunder som skal regnes med, må man se på om de holdes under ett, uansett om de har samme eier. Om sanksjoner mot overtredelser av en forskrift etter § 12 gjelder det samme som ved § 11. I tillegg kan politiet forby en hundeholder som ikke overholder § 12 å ha med hund å gjøre, jf. § 22 første ledd bokstav h.

5.3 Merking av hunder

Loven åpner i § 13 for å etablere en privat organisert og finansiert merkeordning. Kongen kan gi nærmere forskrifter om en slik merkeordning, herunder at merking av hunder skal være

obligatorisk. Stortinget har forutsatt at en slik forskrift blir fastsatt i inneværende stortingsperiode (2001-2005). Et forslag til forskrift vil bli sendt på høring. En hundeholder som ikke overholder en slik plikt til merking innen en viss frist gitt av politiet, kan etter § 22 første ledd bokstav i forbys å ha med hund å gjøre og ilegges bot, jf. § 28 første ledd, og politiet kan ta hunden i forvaring m.v., jf. § 24 første ledd bokstav d.

6. PERSONERS RETTIGHETER OG PLIKTER I NØDS- OG FARESITUASJONER

Reglene i kapittel 5 presiserer hva man kan foreta seg når hund volder fare for mennesker eller dyr.

Bestemmelsen i § 14 inneholder i første ledd en generell *avvergeplikt for hundeholderen*, som skal gjøre det han kan for å avverge urettmessig fare når en hund jager eller angriper mennesker eller dyr.

§ 14 annet til fjerde ledd inneholder nødvergeregler om hvilken adgang det er for andre til å gripe inn mot en hund som jager eller angriper. Annet ledd har en generell nødvergeregel som gir enhver en adgang til å gripe inn mot hunden for å avverge at den urettmessig jager eller angriper mennesker eller dyr. Denne adgangen er begrenset på to måter. Inngrepet må ikke gå lenger enn nødvendig for å avverge at hunden gjør skade. Dessuten må ikke inngrepet mot hunden gå lenger enn det som er forsvarlig, sett i lys av den faren som hundens angrep skaper og hva slags interesse som er truet av hunden.

Tredje ledd bokstav a til d presiserer hva som er tillatt i ulike bestemte nødvergesituasjoner. Når en av disse presiseringene kommer til anvendelse, gjelder den foran den generelle regelen i annet ledd. Bokstav a til c omhandler inngrep som kan gjøres for å avverge skade, mens bokstav d forutsetter at hunden alt har forårsaket vesentlig skade og fortsatt utgjør en klar fare. Fjerde ledd angir to tilfeller der den adgangen som nødvergereglerne i annet og tredje ledd gir til å gripe inn mot en hund, ikke gjelder.

§ 15 gir en nærmere bestemt angitt personkrets under gitte forhold rett til å oppta en løs hund som utgjør en klar fare for husdyr eller tamrein. Vedkommende kan i ytterste konsekvens avlive hunden om det ikke lar seg gjøre å få politiet til stede så raskt som situasjonen krever. Politiet må gjøre en selvstendig vurdering av om de har kapasitet til å rykke ut ved slike meldinger.

Den som avliver eller skader en hund under henvisning til reglene i §§ 14 og 15, har etter § 16 plikt til å melde fra til politiet og om nødvendig gi hunden hjelp i samsvar med dyrevernloven.

7. SIKKERHETSTILTAK MOT PROBLEMATISK HUNDEHOLD

Hundeloven kapittel 6 gir politiet videre fullmakter enn tidligere til å gripe inn ved problematisk hundehold.

7.1 Umiddelbare polititiltak for å vareta sikkerheten og tryggheten til enkeltpersoner, allmennheten og dyr.

§ 17 viser til og presiserer politiets fullmakt til umiddelbart å gripe inn mot problematisk hundehold. Første ledd viser til at politiet kan gripe inn i samsvar med politiloven § 6, mens annet ledd uttrykkelig nevner eksempler på en del forebyggende tiltak politiet kan gi pålegg

om. Vedtaket har virkning straks hvis ikke politiet bestemmer noe annet. Lar hundeholderen være å følge pålegget, kan politiet iverksette de nødvendige tiltak for hundeholderens regning. Politiets vedtak etter annet ledd skal følge reglene om grunnngiing og klage etter forvaltningslovens kapittel V og VI. Dette innebærer at vedtaket må være skriftlig om ikke dette er særlig byrdefullt, det skal grunnngis, og det skal opplyses om adgangen til og fremgangsmåten ved å klage.

Politiet har etter § 17 fjerde ledd i alvorlige tilfelle adgang til å avlive en hund som har drept eller påført en person vesentlig skade eller angrepet et barn. Adgangen til avlving i slike tilfeller omfatter også andre hunder i hundeholderens varetekt eller eie, og gjelder uansett hvor de finnes. Vilåret er at hensynet til noens sikkerhet eller allmennhetens trygghet klart tilsier en slik umiddelbar avlving. Om vilåret ikke er oppfylt, kan politiet i ettertid vurdere om hunden bør omplasseres eller avlives etter § 18 eller § 24. Dersom politiet beslutter umiddelbar avlving, er det ikke mulig å klage på avgjørelsen. Den skal imidlertid begrunnes i henhold til forvaltningslovens regler.

En hundeholder som ikke følger opp pålegg gitt i medhold av § 17 eller har fått hunden avlivet eller omplassert etter samme bestemmelse, jf. § 24 første ledd bokstav e, kan forbys å ha med hund å gjøre, jf. § 22 første ledd bokstav b. En overtredelse er dessuten straffbar, jf. § 28 tredje ledd bokstav a.

7.2 Avlving eller omplassering av en hund etter en eller flere uønskede hendelser

§ 18 gjelder avlving og omplassering etter at det er skjedd en uønsket hendelse av alvorlig karakter. Det er tale om et sikkerhetstiltak til vern om folk og dyr. Bestemmelsen gjelder avlving i ettertid ved vedtak av politiet. Adgangen til umiddelbart å avlive hunden er regulert i § 14, jf. unntaksvis § 15, og § 17.

Dersom det ikke fremstår som et uforholdsmessig tiltak, kan politiet vedta at en hund som har angrepet eller skadet et menneske eller jaget eller skadet andre bestemte dyr som angitt i § 18 første ledd, skal avlives. Bestemmelsen sier hvilke momenter som særlig skal – henholdsvis ikke skal – vektlegges ved vurderingen av forholdsmessigheten. Også andre momenter enn de som er nevnt i lovteksten, kan ha betydning. Avlving kan skje selv om hunden har befunnet seg i eget hus eller på egen eiendom, men dette kan spille en stor og ofte avgjørende rolle ved forholdsmessighetsvurderingen.

Dersom det anses praktisk mulig og forsvarlig, skal politiet søke å omplassere hunden fremfor å avlive den. Dette kan fremstå som et alternativ der avlving blir ansett for å være uforholdsmessig. Et vedtak om avlving eller omplassering kan omfatte også andre hunder hundeholderen har i sin varetekt, dersom hundeholdet ikke anses sikkerhetsmessig forsvarlig.

§ 18 fjerde ledd angir noen særlige situasjoner der hunden normalt bør avlives. Reglene om dette gjelder foran de alminnelige bestemmelsene i første og annet ledd. Sterkest vern er gitt barn og dyr i landbruket samt tamrein. I bokstav c er også andre husdyr, medregnet andre hunder, gitt et vern, men her skal det mer til før hunden normalt bør avlives. Ingen av reglene er absolutte, og det er rom for politiet til å utvise et visst skjønn når det skal treffes vedtak om avlving.

Om følgene etter § 18 femte ledd av at hundeholderen lar hunden gå ulovlig løs eller uten godt nok tilsyn, vises det til omtalen ovenfor i punkt 3.4.

7.3 Farlige hunder og unntak fra reglene om farlige hunder

§§ 19 og 20 tjener til å avløse midlertidig lov 4. juli 1991 nr. 48 om forbud mot innførsel, hold og avl av farlige hunder, også kalt kamphundloven. Forskrift 25. oktober 1991 nr. 718 om forbud mot innførsel, hold og avl av farlige hunder, som er gitt med hjemmel i kamphundloven, gjelder til den blir opphevet av Kongen, jf. hundeloven § 32 første ledd. Dette innebærer at forbudet mot å innføre, holde og avle pitbullterrier, fila brasileiro, tosu inu og dogo argentino videreføres. Forskriften gjør i § 3 unntak for farlige hunder som var anskaffet før kamphundloven 4. juli 1991 nr. 48 trådte i kraft 20. juli 1991, men disse skal være identitetsmerket.

Hundeloven definerer ikke hvilke hundetyper som regnes som farlige hunder, men § 19 gir Kongen hjemmel til å innføre forbud mot å holde, avle eller innføre farlige hunder samt sæd og embryo fra farlige hunder. Det defineres i lovteksten hva som regnes som farlige hunder.

Stortinget har i vedtak 16. juni 2003 bedt regjeringen om snarest mulig å forby ulvehybrider, amerikansk staffordshire terrier og blandinger der disse rasene inngår. Forslag til forskrift om dette vil bli sendt på høring.

§ 19 tredje ledd setter forbud mot å holde eller innføre enkelthunder som er gitt trening for kampformål m.v. Fra denne bestemmelsen er det gjort visse unntak i § 20, se nedenfor. Det gjelder også forbud mot enkelthunder som har særlig farlig gemytt eller lignende. Er det tvil om en hund har slike sterkt uønskede egenskaper, kan politiet ta hunden i forvaring og forlange at hundeeieren står for en undersøkelse av hundens adferd av en kyndig person som politiet velger ut. En kyndig undersøkelse kan forlanges også uten at hunden tas i forvaring. Politiets avgjørelse om å ta hunden i forvaring og forlange undersøkelse av hunden, regnes som et enkeltvedtak etter forvaltningsloven, jf. § 25.

Politiet kan etter § 19 femte ledd treffe enkeltvedtak om at en hund som er avlet, innført eller holdt i strid med § 19 eller forskrifter gitt i medhold av bestemmelsen, skal utføres fra riket eller avlives. Hundeholderen kan nektes å ha med hund å gjøre, jf. § 22 første ledd bokstav a og overtredelsen er straffbar, jf. § 28 tredje ledd bokstav b.

§ 20 inneholder visse unntak fra forbudet mot farlig trente hunder i § 19 tredje ledd.

Det ene unntaket gjelder hunder som er trent av politiet eller der det foreligger tillatelse fra politiet til trening eller innførsel. Slik tillatelse kan gis av det enkelte politidistrikt med adgang til klage til Politidirektoratet etter forvaltningslovens regler.

Det andre unntaket i § 20 gjelder overgangsregler for hunder som fikk lovlig trening av en hundeorganisasjon før loven trådte i kraft. Slike hunder kan bare omsettes eller omplasseres etter at politiet har gitt tillatelse. Skulle det likevel skje eller at hunden angriper et menneske uten at det foreligger en nødverge- eller nødrettssituasjon, er det en tvingende regel om at hunden skal avlives etter vedtak fra politiet.

7.4 Krav til godkjenning for å ha å gjøre med bestemte hundetyper

Bestemmelsen i § 21 er ny og gir Kongen hjemmel til å gi forskrift med nærmere vilkår for å innføre, holde eller drive avl med bestemte hundetyper. Forskriften kan også stille krav om godkjenning i det enkelte tilfelle. Myndigheten til å gi godkjenning kan delegeres til en privat organisasjon.

7.5 Forbud mot at en person skal ha med hund å gjøre

Lov 20. desember 1974 nr. 73 om dyrevern gir retten adgang til å fradømme rett til å ha med dyr å gjøre på grunnlag av dyrevernmessige forhold.

Hundeloven § 22 første og annet ledd gir politiet hjemmel til å forby en hundeholder å ha med hund å gjøre som et sikkerhetstiltak rettet mot problematisk hundehold. Det kan skje ved overtredelse av en av en rekke definerte bestemmelser i hundeloven, dersom politiet etter en konkret vurdering konkluderer med at hundeholdet ikke har vært sikkerhetsmessig forsvarlig, eller forbud er nødvendig for å bedre allmennhetens eller enkeltpersoners trygghet. Dersom vilkårene er oppfylt, kan politiet nedlegge et forbud mot å ha med hund å gjøre etter en samlet vurdering av om dette vil være rimelig. Stortingets justiskomiteé har uttalt at bestemmelsen er en viktig del av loven som bør brukes (Innst. O. nr. 91 (2002-2003) s. 21).

Blir en person idømt betinget eller ubetinget fengselsstraff for voldsforbrytelser eller truende adferd (særlig overtredelse av straffeloven §§ 222, 224, 227, 228-233 eller 266-268), kan vedkommende ved dommen forbys å ha med hund å gjøre. Er det benyttet hund ved forbrytelsen, skal retten sette et slikt forbud.

I § 22 fjerde til sjette ledd er det presisert hva et forbud mot å ha med hund å gjøre innebærer. Forbudet kan begrenses med tanke på hundetype og -størrelse. Det kan også tidsbegrenses, men skal gjelde i minst tre år. Etter tre år kan forbudet omgjøres av politiet.

Et forbud etter § 22 mot å ha med hund å gjøre regnes ikke som rettighetstap etter straffeloven.

Når politiet nedlegger forbud etter bestemmelsen, er det et enkeltvedtak som skal behandles etter forvaltningsloven. Ved overtredelse kan politiet ta hånd om, omplassere, selge eller om nødvendig avlive hunden, jf. § 24 første ledd bokstav h og/eller ilegge straff, jf. § 28 tredje ledd bokstav b.

7.6 Register over vedtak etter § 22

§ 23 gir politiet hjemmel til å føre register med opplysninger om forbud etter § 22. Kongen kan gi forskrift om registreringen og fastsette at også andre enn politiet skal ha tilgang til opplysningene for å lette håndhevingen.

8. OMPLOSSERING OG AVLIVING MV. AV HUNDER, ERSTATNINGSANSVAR OG STRAFF

Kapittel 7 har nærmere bestemmelser om bl.a. forvaring, omplassering og avliving samt ansvar for kostnader til tiltak etter loven, erstatningsansvar og straffansvar. Politiet har flere forskjellige reaksjonsmåter for å motvirke problematisk hundehold som kan anvendes hver for seg eller flere om gangen, etter hva som anses mest hensiktsmessig i den enkelte sak.

8.1 Politiets forvaring, omplassering, salg og avliving av hund

§ 24 gir en samlet oversikt over politiets adgang til å ta hånd om, omplassere, selge eller – om nødvendig – å avlive en hund som følge av problematisk hundehold. Paragrafen må ses i sammenheng med de andre bestemmelsene som den fortløpende viser til. I tillegg har dyrevernloven nærmere regler om adgang for dyrevernemnda, politiet eller distriktsveterinæren til å ta hånd om og eventuelt avlive hunder dersom hunden lider, jf. dyrevernloven §§ 24 a og 24 b.

Hundeloven § 24 første ledd bokstav a må leses i sammenheng med § 10, og politiet har bare adgang til å omplassere, selge eller eventuelt avlive hunden når hundeholderen er varslet og gitt én ukes frist til å hente hunden. Varsling skal skje i henhold til reglene i § 10 tredje ledd.

§ 24 første ledd bokstav b til d gjelder der en forskrift er overtrådt. Bokstav b og c gjelder overtredelse av kommunale forskrifter etter §§ 11 og 12 om henholdsvis ro, orden og forsøpling og om vilkår for antall hunder i en husholdning. Det er her ikke noen betingelse at forskriften gjentar eller viser til politiets hjemmel etter § 24. Bokstav d gjelder overtredelse av forskrift gitt av Kongen etter § 13 om merking og registrering av hunder. Her er politiets adgang til å gripe inn etter § 24 avhengig av at det er fastsatt i selve forskriften. Det er pr. 1.1.2004 ikke vedtatt noen slik forskrift.

Der § 24 første ledd gir politiet anledning til å ta hånd om, omplassere, selge eller avlive hund på bakgrunn av overtredelse av en forskrift jf. bokstav b til d, følger det av annet ledd at det må gjelde en *gjentatt* overtredelse der hundeholderen må være tidligere straffet eller ha fått skriftlig advarsel for overtredelse av forskriften. Det er tilstrekkelig at advarsel for overtredelse av forskrift etter § 13, jf. § 24 første ledd bokstav d om merking og registrering av hunder, gis av registerføreren for registeret.

Etter § 24 første ledd bokstav e kan politiet gripe inn og ta hånd om, omplassere, selge eller avlive en hund når dette er nødvendig for å oppnå tilstrekkelig sikkerhet eller trygghet etter § 17. Vilkåret er at mindre inngripende tiltak etter § 17 annet ledd ikke er tilstrekkelig for å nå målet.

§ 24 første ledd bokstav f gir politiet generell hjemmel til å ta hånd om, omplassere, selge eller avlive en hund om vilkårene i §§ 18, 19 eller 20 er til stede. Hjemmelen må leses i lys av de særskilt nevnte bestemmelsene.

Bokstav g tar for seg overtredelse av vilkår satt i forskrift av Kongen om å ha med bestemte hundetyper å gjøre, jf. § 21. Det er pr. 1.1.2004 ikke fastsatt noen slik forskrift.

Bokstav h gjelder der noen har med en hund å gjøre i strid med et forbud etter § 22. Forbudet må være endelig ved at klagefristen er utløpt eller klagesaken avgjort av klageinstansen. Politiet kan videre gripe inn etter § 24 selv om det er reist søksmål for domstolene, hvis ikke retten imøtekommer en begjæring om midlertidig forføyning om å utsette iverksettingen av forbudet mot å ha med hund å gjøre.

Politiets vedtak etter § 24 er enkeltvedtak etter forvaltningsloven. Reglene i forvaltningsloven kap. II-VI gjelder derfor for saksbehandlingen. Klageinstans er Politidirektoratet, jf. § 25 første ledd annet punktum.

8.2 Ansvar for kostnader

Etter § 26 er hundeholderen ansvarlig for nødvendige kostnader som privatpersoner eller det offentlige har ved å gjennomføre lovlige tiltak etter loven. Dette kan for eksempel være tiltak etter § 17 tredje ledd der hundeholderen ikke selv etterkommer påbud fra politiet, eller kostnader til forvaring av hunden etter § 24 tredje ledd. Hvis hundeholderen er en annen enn eieren, kan den som krever kostnader dekket, gå på begge for å få dekket sine utlegg. Det vil bero på de konkrete omstendigheter hvem av disse som seg imellom skal dekke kostnadene (regress). Der hundeholder eller -eier er mindreårig, vil det normalt være foreldrene som må dekke kostnadene.

Etter § 26 annet ledd er politiets krav om kostnadsdekning tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdelsesloven § 7-2 (e). Andre som krever sine kostnader dekket, må reise søksmål og få dom for kravet før det kan tvangsfullbyrdes.

8.3 Erstatningsansvar

Krav om erstatning der hund har voldt skade, avgjøres etter de ulovfestede og lovfestede reglene om erstatning, herunder reglene i skadeerstatningsloven og reindriftsloven.

8.4 Straff

§ 28 første ledd gir regler om straff for overtredelse av reglene om sikring av hund, ro og orden, antall hunder i en husholdning eller merking av hunder. Offentlig påtale skjer bare når allmenne hensyn krever det.

§ 28 annet ledd har regler om straff der hundeholderen rettstridig forsettlig eller uaktsomt unnlater å forebygge eller avverge skade eller ulempe som går utover det loven tillater. At forholdet må være rettstridig, innebærer at straffebestemmelsen gjør unntak for politiets rettmessige bruk av hund eller der hund brukes i en nødvergesituasjon. Offentlig påtale finner sted dersom den fornærmede krever det eller allmenne hensyn taler for det. Består overtredelsen i at hunden har voldt støy eller annen urimelig ulempe (bokstav c), skjer påtale bare når allmenne hensyn taler for det.

Har en hund jaget eller skadet mennesker eller dyr, kan forholdet etter omstendighetene rammes av bestemmelser med høyere strafferamme, for eksempel straffeloven kapittel 22 om forbrytelser mot liv, legeme og helbred. Dette kan gjelde situasjoner der hunden er benyttet som "våpen". I slike tilfeller vil straffelovens bestemmelser bli anvendt i stedet for hundeloven.

§ 28 tredje ledd setter straff for å overtre bestemmelser gitt av politiet etter § 17 for å ivareta sikkerheten, eller bestemmelser gitt i eller i medhold av §§ 19, 21 eller 22 om henholdsvis farlige hunder, godkjenning for å ha med bestemte hunder å gjøre og forbud mot å ha med hund å gjøre. I disse tilfellene rammes også medvirkning og forsøk, og påtalen er ubetinget offentlig, jf. straffeloven § 77.

Straffen etter hundeloven § 28 er bot eller seks måneders fengsel eller begge deler, og det er derfor adgang til pågripelse og varetektsfengsling, jf. straffeprosessloven §§ 171 og 184.

9. LOVENS VIRKNING PÅ SVALBARD

Kongen kan etter § 29 gi forskrift om at loven skal gjelde på Svalbard og gi særlige regler av hensyn til de stedlige forhold. Det kan fastsettes at bare deler av loven skal gjelde for Svalbard og at forskrifter og enkeltvedtak fastsettes av andre instanser enn det som følger av de særskilte bestemmelsene. Det er foreløpig ikke gitt noen slik forskrift.

Loven gjelder ikke for Jan Mayen eller de antarktiske besittelser.

10. IKRAFTSETTING. OPPHEVING OG ENDRING AV ANDRE LOVER. OVERGANGSREGLER

Loven trådte i kraft 1. januar 2004, jf. § 30. § 31 angir hvilke lover eller bestemmelser som er opphevet eller endret. Blant annet opphever hundeloven den midlertidige lov 4. juli 1991 nr. 48 om forbud mot innførsel, hold og avl av farlige hunder, også kalt kamphundloven. I politiloven § 14 nr. 1 blir det gjort en tilføyelse som innebærer at lokale bestemmelser om hundehold ikke skal tas inn i kommunale politivedtekter, men fastsettes etter hundeloven.

Det følger av § 32 at *forskrifter* gitt med hjemmel i kamphundloven gjelder til de blir opphevet av Kongen. Dette gjelder forskrift 15. januar 2001 nr. 28 om forbud mot innførsel, hold og avl av farlige hunder, som blant annet har forbud mot å innføre, holde og avle pitbullterrier, fila brasileiro, toso inu og dogo argentino. Forskriften følger med som vedlegg 2 til dette rundskrivet. Den gjelder inntil videre i sin helhet. Hunder som går inn under forskriftens forbud, kan likevel beholdes om de skulle være anskaffet før 20. juli 1991, jf. forskriften § 3. Straffebestemmelsen i forskriften § 10 må anses avløst av straffebestemmelsen i hundeloven § 28 tredje ledd.

Forskrifter gitt med hjemmel i andre bestemmelser som er opphevet eller endret ved hundelovens ikrafttredelse, gjelder i utgangspunktet til og med 31. desember 2006, jf. § 32 annet ledd. Dette innebærer at kommunene har tid til å gjennomgå sine forskrifter og utarbeide eventuelle nye forskrifter med hundeloven som hjemmelsgrunnlag.

Forskriftsbestemmelser kan imidlertid falle bort tidligere, jf. § 32 annet ledd annet punktum. Dette gjelder dersom det etter tidligere hjemmelsgrunnlag er gitt en forskriftsbestemmelse som hundeloven ikke gir hjemmel for (bokstav a), dersom det gis en forskrift med hjemmel i hundeloven strider mot den eldre bestemmelsen (bokstav b) eller dersom det organ som en gang vedtok forskriften, opphever den (bokstav c). Det organ som kan vedta en forskrift etter hundeloven, er ikke nødvendigvis det samme som tidligere har vedtatt forskrifter på området og som dermed kan oppheve forskriften. Den eldre forskriftsbestemmelsen vil likevel falle bort når den nye trer i kraft, dersom det er motstrid mellom dem.

Om det etter tidligere hjemmelsgrunnlag er gitt en forskriftsbestemmelse som hundeloven ikke gir hjemmel for, er bestemmelsen falt bort pr. 1. januar 2004 (bokstav a). Bortfall etter bokstav b og c vil skje på det tidspunkt den nye bestemmelsen trer i kraft eller den gamle er vedtatt opphevet fra.

Overgangsreglene omfatter også *enkeltvedtak* fattet etter lovgivning som ved hundelovens ikrafttredelse er endret eller opphevet. Bestemmelsene om dette er gitt i § 33.

Dressurområder som er lagt ut med hjemmel i viltloven § 55, består for den tid som ble bestemt av instansen som opprinnelig samtykket i å legge ut området, jf. § 33 første ledd.

Annet ledd omhandler andre enkeltvedtak vedtatt med hjemmel i eldre lov eller forskrift. Utgangspunktet er at enkeltvedtak truffet i bestemmelser som blir opphevet, faller bort når hjemmelsgrunnlaget blir borte. Dersom hjemmelsgrunnlaget er bestemmelser som er endret ved hundelovens ikrafttredelse, vil dette være fra og med 1. januar 2004, mens bortfallstidspunktet vil være senere om vedtaket bygger på en forskrift som bortfaller på et senere tidspunkt.

Dersom hundeloven gir hjemmel til å treffe et tilsvarende vedtak, vil vedtaket gjelde inntil saken på ny er behandlet av politiet eller det forvaltningsorgan som kan treffe vedtak etter

hundeloven. Dette vil blant annet ha betydning for de dispensasjoner politiet og fylkesmannen har gitt etter bufeloven §§ 3 og 4 og dispensasjoner politiet og Direktoratet for naturforvaltning har gitt etter viltloven § 52 femte ledd annet punktum.

Spørsmål i tilknytning til hundeloven som ikke er løst i forarbeidene, kan rettes til Justisdepartementet, Politiavdelingen.

Med hilsen

Inge Lorange Backer e.f.
ekspedisjonssjef

Hanne Sofie Logstein
førstekonsulent

Vedlegg 1 Lov 4. juli 2003 nr. 74 om hundehold (hundeloven)

Vedlegg 2 Forskrift 15. januar 2001 nr. 28 om forbud mot innførsel, hold og avl av farlige hunder

VEDLEGG 1

Lov 7. juli 2003 nr. 74 om hundehold (hundeloven).

INNHOLD

Kapittel 1. Innledende bestemmelser

§ 1. *Det sivile samfunns ansvar, lovens formål og forholdet til annen lovgivning*

§ 2. *Definisjoner*

§ 3. *Generelt aktsomhetskrav*

Kapittel 2. Sikring av hunder

§ 4. *Alminnelige regler om sikring av hund. Vilkår for å la hund være løs*

§ 5. *Forbud mot å gå fra bundet hund*

§ 6. *Sikring av hund ved båndtvang m.m.*

§ 7. *Særlig om sikring av hund der tamrein beiter*

§ 8. *Særlig om hundedressur, jakt og fangst*

§ 9. *Unntak fra sikringsreglene*

Kapittel 3. Løse hunder

§ 10. *Løse hunder*

Kapittel 4. Ro og orden, antall hunder og merking av hunder

§ 11. *Ro og orden mv.*

§ 12. *Antall hunder i en husholdning eller på en eiendom*

§ 13. *Merking av hunder*

Kapittel 5. Personers rettigheter og plikter i nøds- og faresituasjoner

§ 14. *Inngrep på stedet mot hund som jager eller angriper mv.*

§ 15. *Hund som utgjør klar fare for husdyr, tamrein og hjortevilt*

§ 16. *Plikter etter at inngrep er gjort mot hund etter §§ 14 og 15*

Kapittel 6. Sikkerhetstiltak mot problematisk hundehold

§ 17. *Umiddelbare politiltak for å vareta sikkerheten og tryggheten til enkeltpersoner, allmennheten og dyr*

§ 18. *Avliving eller omplassering av en hund etter en eller flere uønskede hendelser*

§ 19. *Farlige hunder*

§ 20. *Unntak fra reglene i § 19*

§ 21. *Krav til godkjenning for å ha å gjøre med bestemte hundetyper*

§ 22. *Forbud mot at en person skal kunne ha med hund å gjøre*

§ 23. *Register over vedtak etter § 22*

Kapittel 7. Omplassering og avliving mv. av hunder, erstatningsansvar og straff

§ 24. *Politiets forvaring, omplassering, salg og avliving av hund*

§ 25. *Saksbehandling, overprøving og iverksetting av vedtak*

§ 26. *Ansvar for kostnader*

§ 27. *Erstatningsansvar*

§ 28. *Straff*

Kapittel 8. Lovens virkning på Svalbard

§ 29. *Svalbard*

Kapittel 9. Ikraftsetting. Oppheving og endring av andre lover. Overgangsregler

§ 30. *Ikraftsetting*

§ 31. *Endringer i annen lovgivning*

§ 32. *Eldre forskrifter*

§ 33. *Enkeltvedtak etter eldre lovgivning*

Lov om hundehold (hundeloven).

Ot.prp. nr. 48, Innst.O. nr. 91 og Besl.O. nr. 87 (2002-2003). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 27. mai og 5. juni 2003. Fremmet av Justis- og politidepartementet.

Følgende lover oppheves:

- 1 Lov av 9. juli 1926 nr. 4 om ansvar for skade på bufe ved hund m.v.
- 2 Midlertidig lov av 4. juli 1991 nr. 48 om forbud mot innførsel, hold og avl av farlige hunder.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov av 22. mai 1902 nr. 10 Almindelig borgerlig Straffelov (Straffeloven).
- 2 Lov av 9. juni 1978 nr. 49 om reindrift.
- 3 Lov av 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker (Straffeprosessloven).
- 4 Lov av 29. mai 1981 nr. 38 om viltet.
- 5 Lov av 4. august 1995 nr. 53 om politiet (politiloven).

Kapittel 1. Innledende bestemmelser

§ 1. *Det sivile samfunns ansvar, lovens formål og forholdet til annen lovgivning*

Det sivile samfunn, både enkeltpersoner og organisasjoner, har ansvaret for innenfor lovgivningens ramme å utøve og legge til rette for et positivt og samfunnsgagnlig hundehold, til glede for den enkelte hundeholder.

Loven har til formål å bidra til å fremme et hundehold som varetar hensyn til sikkerhet, trygghet, alminnelig ro og orden. Den gir regler for hvordan hundeholdet skal utøves av den enkelte for å vareta slike hensyn. Videre gir loven regler for hvordan enkeltpersoner og det offentlige kan forholde seg til hundehold som ikke gir tilstrekkelig sikkerhet, trygghet, alminnelig ro og orden.

For hundeholdet gjelder også bestemmelser i annen lovgivning, bl.a. de alminnelige reglene i lov om dyrevern og lov om dyrehelse (husdyrloven) og i granneloven, og dessuten særskilte regler om hundehold eller dyrehold f.eks. i husleieloven.

§ 2. *Definisjoner*

I denne lov forstås ved

- a) hundeholder: den som eier eller har tatt omsorg for eller hånd om en hund for kortere eller lengre tid;
- b) barn: personer som er under 12 år;
- c) husdyr: storfe, sau, geit, hest, gris og fjærkre;
- d) vesentlig skade på person: skader som anses som legemsbeskadigelse etter straffeloven § 229.

§ 3. *Generelt aktsomhetskrav*

En hundeholder skal vise aktsomhet for å unngå at hunden volder skade på folk, dyr, eiendom eller ting. Hundeholderen skal sørge for at hunden eller hundeholdet ikke er til urimelig ulempe for folk, miljø eller andre interesser. Blant annet skal hundeholderen søke å avverge at hunden eller hundeholdet skaper utrygghet for andre.

Den som er berørt, kan kreve overfor hundeholderen at en varig tilstand eller varige forhold som ikke gir tilstrekkelig sikkerhet, eller som volder urimelig ulempe, blir rettet.

Kapittel 2. Sikring av hunder

§ 4. Alminnelige regler om sikring av hund. Vilkår for å la hund være løs

Hunder kan være løse bare når de

- a) blir fulgt og kontrollert på aktsom måte, eller
- b) er forsvarlig inngjerdet på et sted som ikke er åpent for allmenn ferdsel.

Den som holder en hund i bånd, skal være i stand til å ha kontroll med hunden, hvis de ikke blir ledsaget av noen som har slik kontroll.

Hundeholderen skal påse at hunden ikke farer mot, hopper på, forfølger eller stiller seg i veien for folk som ikke godtar dette. Har en hund dette for vane, skal den bli holdt i bånd på steder som er åpne for allmenn ferdsel.

Hundeholderen skal vise særlig aktsomhet der det er barn, for å hindre slik kontakt mellom hund og barn som barnet eller voksne som følger barnet, ikke inviterer til, og for å forebygge at barn blir skremt. Om nødvendig skal hunden bli satt i bånd eller holdt tett inntil hundeholderen.

Hunder skal alltid holdes under slikt tilsyn at de så vidt mulig hindres i å drive eller forfølge vilt, jf. likevel § 9 tredje ledd.

§ 5. Forbud mot å gå fra bundet hund

Hundeholderen skal ikke gå fra en bundet hund rett ved inngangen til en bygning som er åpen for allmennheten eller ved lekeplasser.

§ 6. Sikring av hund ved båndtvang m.m.

I tiden fra og med 1. april til og med 20. august skal en hund bli holdt i bånd eller forsvarlig inngjerdet eller innestengt, slik at ikke den kan jage eller skade storfe, sau, geit, fjærfe, rein, hest eller vilt, herunder viltets egg, reir og bo.

Kommunen kan gi forskrift om at hunder skal holdes i bånd eller forsvarlig innestengt eller inngjerdet

- a) i og i tilknytning til boligområder og handleområder,
- b) i parker, på kirkegårder, grav- og urnelunder, på og ved skoler, barnehager og anlegg for lek, idrett, sport eller rekreasjon,
- c) på og ved bestemt/angitte turstier, turveier, merkede skiløyper, leir- og rasteplasser,
- d) i bestemt angitte andre områder på land, i vann eller sjø som er allment benyttet som tur- og rekreasjonsområder,
- e) i hele eller deler av kommunen i bestemt angitt tidsrom når storfe, sau, geit eller hest normalt går ute, eller
- f) under ekstraordinære forhold som gjør båndtvang påkrevd for å beskytte viltet.

Båndtvang etter bokstav c og d kan ikke fastsettes i større grad enn nødvendig og slik at hensynet til de som ønsker å ferdes med løs hund også ivaretas i tilstrekkelig grad, både hva angår omfang og geografisk spredning. Ved fastsettelse av båndtvang etter bokstav e og f kan båndtvang bare innføres i de områder av kommunen hvor husdyr har rett til å beite og faktisk beiter, eller hvor vilt man ønsker å beskytte har sitt leveområde. Båndtvang fastsatt i medhold av bokstav f må opphøre straks forholdene tilsier det. Der beite, natur- og rekreasjonsområder berører flere kommuner, bør disse samordne sine forskrifter. Kommunens innføring av båndtvang etter bokstav f kan påklages til fylkesmannen.

Kommunen kan gi forskrift om at hunder ikke har adgang til barnehager, skolegårder, kirkegårder eller grav- og urnelunder.

§ 7. Særlig om sikring av hund der tamrein beiter

I områder der tamrein lovlig beiter, skal hundeholderen se til at hunden ikke unødige uroer eller skremmer rein, selv om den er under kontroll eller bundet. Reinens eier kan kreve at en hund som uroer rein, blir holdt innestengt mens rein blir flyttet forbi bosted, seter eller hytte. Fylkesmannen kan gi forskrift om at hunder skal holdes i bånd eller forsvarlig innestengt eller inngjerdet når hensynet til reindriften tilsier det.

Om ferdseil med hund i område hvor tamrein beiter, gjelder også reindriftsloven § 28.

§ 8. Særlig om hundedressur, jakt og fangst

Jakthundtrening, jakthundprøver og dressur kan bare foregå med samtykke av grunneieren eller den som har en allmenn bruksrett til eiendommen. For statsallmenningene gis samtykke av fjellstyret.

For bruk av hund under jakt og fangst mv. gjelder også viltloven § 23, jf. § 26, og reindriftsloven § 28.

§ 9. Unntak fra sikringsreglene

Båndtvang fastsatt i eller i medhold av §§ 4, 6 og 7 gjelder ikke for

- a) hund når den brukes i reindrift,
- b) dressert bufehund når den brukes til å vokte storfe, sau eller geit,
- c) hund i aktiv politi-, toll-, militær- og redningstjeneste eller under trening eller prøving for slik tjeneste,
- d) hund i aktiv bruk som ettersøkshund etter såret eller sykt vilt,
- e) særlige bruksformål, avgrensede områder eller nærmere angitte hunderaser eller hundetyper eller for hunder som har særskilt trening, når dette er fastsatt av kommunen ved forskrift eller enkeltvedtak. Ved dette kan kommunen bl.a. legge ut et område som dressurområde for hunder, dersom samtykke som nevnt i § 8 første ledd foreligger,
- f) hund når den brukes for jakt, jakthundtrening og jaktprøver mellom 20. august og 1. april eller når båndtvang er fastsatt i medhold av § 6 annet ledd bokstavene c, d og e.

Hund som nevnt i første ledd bokstav a til d eller i bestemmelse som gjelder særlige bruksformål etter bokstav e, kan på en aktsom måte slippes slik det er naturlig ut fra bruksformålet.

En hund som nyttes som jakthund eller er under trening eller prøve for dette, kan slippes på en aktsom måte slik det er naturlig ut fra bruksformålet, når dette ikke er strid med viltloven eller regler om båndtvang. Det samme gjelder for trening og prøving av ettersøkshunder.

Kapittel 3. Løse hunder

§ 10. Løse hunder

Enhver kan oppta hund som er løs i strid med §§ 4, 6 eller 7, jf. § 9, eller med forskrift gitt i medhold av disse paragrafene. I utmark i jakttiden der jakt er lovlig, kan likevel bare rettighetshavere i området og politiet oppta løse hunder.

Hunden skal leveres til hundeholderen, dersom denne er til stede. Dette gjelder ikke dersom hundeholderen åpenbart ikke kan ta hånd om hunden på forsvarlig og lovlig måte. Hvis hunden ikke blir levert til hundeholderen, skal den snarest leveres til politiet.

Unnlater hundeholderen å hente hunden innen en uke etter at han eller hun er varslet personlig eller ved kunngjøring i en alminnelig lest avis på stedet, kan politiet selge, omplassere eller avlive hunden. Er det fastsatt krav om merking etter § 13, er det tilstrekkelig å sende varsel til den person og adresse som hunden er registrert på.

Opptak og behandling av løse hunder etter paragrafen her skal skje i samsvar med dyrevernavlovens regler.

Kapittel 4. Ro og orden, antall hunder og merking av hunder

§ 11. Ro og orden mv.

Kommunen kan gi forskrift om hundehold av hensyn til alminnelig ro og orden og for å motvirke forsøpling. Regler om at hunder skal holdes i bånd eller forsvarlig innestengt eller inngjerdet, kan bare gis på de vilkår som er satt i § 6 annet ledd.

§ 12. Antall hunder i en husholdning eller på en eiendom

For å vareta folks og dyrs sikkerhet og ro og orden kan kommunen i forskrift sette vilkår for å holde mer enn et bestemt antall voksne hunder i en husholdning eller på en eiendom.

§ 13. Merking av hunder

Private organisasjoner kan etablere og drive en ordning for registrering og merking av alle hunder.

Kongen kan gi forskrift om

- a) at alle hunder skal være merket, og at de skal være registrert i et register som føres av en eller flere private organisasjoner eller av et offentlig organ,
- b) at en hundeholder plikter å gi genetiske og andre opplysninger til registeret om hunden og hundeholdet,
- c) at hundeholderne skal betale gebyr som dekker de nødvendige kostnadene ved ordningen, og
- d) at politiet skal ha innsyn i registeret.

Kapittel 5. Personers rettigheter og plikter i nøds- og faresituasjoner

§ 14. Inngrep på stedet mot hund som jager eller angriper mv.

Hundeholderen skal sørge for å holde eller kalle hunden tilbake og gjøre det han kan for å avverge urettmessig fare når en hund jager eller angriper mennesker eller dyr.

Et ellers ulovlig inngrep mot en hund er lovlig når noen gjør det for å avverge at hunden urettmessig jager eller angriper mennesker eller dyr, dersom inngrepet ikke går lenger enn nødvendig for å avverge skade, og dessuten ikke går utover det forsvarlige i betraktning av angrepets farlighet og den angrepnes interesse.

Så langt følgende særlige bestemmelser rekker, gjelder de foran den generelle regelen i annet ledd:

- a) Ved pågående eller nært forestående angrep mot en person kan enhver gjøre det inngrep mot hunden som fremstår som nødvendig for å avverge skade. Dette fritar ikke den som helt eller delvis har provosert et angrep, fra straffansvar eller erstatningsansvar.
- b) Når en hund jager eller angriper tamrein eller husdyr som beiter lovlig, eller når hunden uprovosert angriper en annen hund, kan det utsatte dyrets eier, innehaver eller den som passer dyret, gjøre det inngrep mot hunden som fremstår som nødvendig for å avverge skade, så sant inngrepet ikke går lenger enn nødvendig og ikke utover det forsvarlige. Denne bestemmelsen kan ikke påberopes når det dyret som blir jaget eller angrepet, urettmessig er kommet inn på eiendom som hundeholderen disponerer.
- c) Når båndtvang gjelder, kan grunneier, noen som opptre på dennes vegne, eller jakt- og fangstberettigede, avlive en hund ved direkte angrep på hjortevilt, likevel ikke en hund som er i aktiv bruk som ettersøkshund etter sykt eller såret vilt.
- d) Enhver kan på stedet avlive en hund som påtreffes i umiddelbar forbindelse med at den har påført en person vesentlig skade, dersom hunden fortsatt utgjør en klar fare. Det samme

gjelder hvis hunden har voldt vesentlig skade på tamrein, husdyr, hunder eller hjortevilt, dersom ikke det skadete dyret urettmessig var kommet inn på eiendom som hundeholderen disponerer.

Paragrafen her gjelder ikke politihunder som brukes lovlig. Heller ikke gjelder paragrafen der reglene om nødrett og nødverge gjør en farlig bruk av hunden rettmessig.

§ 15. Hund som utgjør klar fare for husdyr, tamrein og hjortevilt

En hund som uten ledsager går løs i utmark eller landbruksområder i båndtvangstid og utgjør en klar fare for husdyr og tamrein, kan opptas av grunneieren, festeren, forpakteren, beiteberettigede, en berørt reineier eller noen som opptrer på vegne av disse. Dersom det ikke lar seg gjøre å oppta hunden eller få politiet til stedet så raskt som situasjonen krever, kan vedkommende om nødvendig avlive hunden på stedet.

§ 16. Plikter etter at inngrep er gjort mot hund etter §§ 14 og 15

Den som har avlivet eller påført hund skade etter §§ 14 og 15, skal snarest råd melde fra om dette til politiet. Dyrevernsloven § 6, jf. § 10 om hjelp til dyret, gjelder overfor den som har skadet dyret.

Kapittel 6. Sikkerhetstiltak mot problematisk hundehold

§ 17. Umiddelbare polititiltak for å vareta sikkerheten og tryggheten til enkeltpersoner, allmennheten og dyr

Politiet kan i samsvar med reglene i politiloven § 6 gripe inn overfor hunder og hundeholdere for å vareta enkeltpersoners eller allmennhetens sikkerhet eller trygghet, eller for å verne andre dyr.

Politiet kan for øvrig i slike tilfeller blant annet pålegge båndtvang eller tidsbegrenset bruk av munnkurv, gi detaljerte pålegg om inngjerding av eiendom der hund oppholder seg, pålegge å redusere antall hunder, forby hunders tilstedeværelse i bestemte områder, gi andre pålegg eller forbud som gjelder hundeholdet eller sikring av hunder, ta seg inn på privat eiendom eller område, og om nødvendig ta hånd om hunder. Politiets vedtak har virkning straks, om ikke annet blir fastsatt.

Unnlater hundeholderen å etterkomme pålegg eller forbud, kan politiet for hundeholderens regning sørge for at det nødvendige blir gjort for å vareta de hensyn som er nevnt i første ledd.

Dersom en hund har drept eller påført et menneske vesentlig skade eller angrepet et barn, kan hunden og andre hunder i hundeholderens varetekt eller eie avlives av politiet der de finnes, dersom hensynet til noens sikkerhet eller allmennhetens trygghet klart tilsier en umiddelbar avliving.

Reglene om grunnngiing og klage i forvaltningsloven kapittel V og VI gjelder for politiets vedtak etter § 17 annet ledd, dog slik at det ikke er klagemulighet på umiddelbar avliving.

§ 18. Avliving eller omplassering av en hund etter en eller flere uønskede hendelser

En hund som har angrepet eller skadet et menneske, kan politiet i ettertid vedta å avlive dersom ikke dette fremstår som et uforholdsmessig tiltak. Det samme gjelder hvis hunden har jaget eller skadet tamrein, husdyr eller hjortevilt, eller hvis den har skadet en annen hund eller kjæledyr. Ved vurderingen skal det særlig legges vekt på hvilken fare som har vært tilstede, påført skade, den risiko og utrygghetsfølelse hunden og hundeholdet kan antas å medføre i fremtiden og hundens nytteverdi. Hundens økonomiske verdi eller det økonomiske tap etter påført skade skal ikke tillegges vekt.

Dersom det anses praktisk mulig og forsvarlig, skal politiet søke å omplassere en hund fremfor å avlive den.

Hvis hundeholdet ikke anses sikkerhetsmessig forsvarlig, kan vedtak om avliving eller omplassering omfatte alle andre hunder som hundeholderen har hånd om.

Følgende særlige bestemmelser gjelder foran de generelle reglene i første og annet ledd:

- a) En hund som har påført barn vesentlig skade, bør normalt avlives.
- b) En hund som har angrepet eller vesentlig skadet dyr i landbruket eller tamrein, bør normalt avlives hvis dyrets eier ber om det.
- c) En hund som ved ensidig angrep har vesentlig skadet andre husdyr, medregnet andre hunder, bør normalt avlives hvis dyrets eier ber om det, unntatt der hunden ikke antas å utgjøre større risiko i fremtiden enn hunder vanligvis gjør, og heller ikke kan fryktes å angripe og skade samme eiers dyr på nytt.

En hund som har gått ulovlig løs eller uten godt nok tilsyn, etter at politiet har gitt hundeholderen mer enn én skriftlig advarsel i løpet av de siste tre år, kan avlives eller omplasseres av politiet. Dette gjelder uten hensyn til om advarselen gjelder samme hund. Vedtaket kan omfatte alle de hunder som hundeholderen har hånd om. Advarselen regnes ikke som enkeltvedtak.

§ 19. *Farlige hunder*

Kongen kan gi forskrift om forbud mot å holde, avle eller innføre farlige hunder, eller å innføre sæd eller embryo fra farlige hunder. Forskriften kan sette krav til dokumentasjon av hundens rase eller type.

Med farlige hunder menes hunder eller hundetyper som spesielt aggressive, kampvillige og utholdende, og som på grunn av disse egenskapene er farlige for mennesker og dyr. Første ledd gjelder også for hundetyper som lett kan forveksles med farlige hunder.

Det er forbudt å holde eller innføre hunder som

- a) er gitt trening i eller for å angripe eller forsvare seg eller hundeholderen mot mennesker,
- b) er gitt trening i eller for å angripe andre hunder, eller
- c) enkelthunder som fremstår som spesielt aggressive, kampvillige eller med andre sterkt uønskede egenskaper eller fremtreden, slik at de kan være farlige for mennesker eller dyr.

Er det tvil om en hund går inn under tredje ledd bokstav c, kan politiet ta hunden i forvaring og kreve at hundeholderen bekoster og medvirker ved en kyndig undersøkelse av hundens atferd for å avklare om den er vel avbalansert eller har en lav terskel for aggresjon eller andre farlige egenskaper mv. Politiet fastsetter hvem som skal undersøke hunden. Dersom ikke hundeholderen følger opp innen en rimelig frist satt av politiet, regnes hunden for å gå inn under tredje ledd bokstav c.

Hunder som blir avlet, innført eller holdt i strid med regler i eller i medhold av denne paragraf, kan avlives eller pålegges utført av riket ved vedtak av politiet.

§ 20. *Unntak fra reglene i § 19*

En hund omfattes ikke av § 19 tredje ledd bokstav a eller b hvis den er trent av politiet eller i særlige tilfelle av andre med politiets tillatelse, eller er innført i riket med politiets tillatelse.

En hund omfattes ikke av § 19 tredje ledd bokstav a hvis den er lovlig trent av en hundeorganisasjon før lovens ikrafttreden, eller etter lovens ikrafttreden av en hundeorganisasjon med tillatelse fra politiet. Hunden kan ikke selges eller omplasseres uten politiets tillatelse. Blir vilkårene overtrådt eller hunden angriper et menneske, skal den avlives etter vedtak av politiet, hvis ikke nødverge eller nødrett berettiget angrepet.

§ 21. Krav til godkjenning for å ha å gjøre med bestemte hundetyper

Kongen kan i forskrift sette vilkår for å innføre, holde eller drive avl med bestemte hundetyper eller blandinger av bestemte hundetyper. I forskriften kan det settes krav om godkjenning og om krav til avlagte prøver eller tester, om skjerpet båndtvang, begrensning i antall hunder, hundeholderens alder, vandel, ansvarsforsikring, og gebyr for å dekke kostnader mv. Setter forskriften krav om godkjenning, kan myndighet til å gi godkjenning delegeres til en privat organisasjon.

§ 22. Forbud mot at en person skal kunne ha med hund å gjøre

Politiet kan forby en hundeholder å ha med hund å gjøre

- a) når hundeholderens hund blir vedtatt avlivet, omplassert eller utført etter §§ 18, 19-20, eller § 21, jf. § 24,
- b) dersom pålegg fra politiet etter § 17 ikke er fulgt opp,
- c) dersom politiet har avlivet eller omplassert hundeholderens hund etter § 17,
- d) dersom hundeholderens hund har angrepet et menneske,
- e) dersom personen har trent en hund for angrep på eller forsvar mot mennesker uten politiets tillatelse,
- f) dersom personen har latt en hund delta i hundekamp eller har trent en hund for dette,
- g) dersom hundeholderen etter en advarsel fra politiet i løpet av de neste tre år på nytt har latt en hund gå ulovlig løs eller uten godt nok tilsyn,
- h) dersom hundeholderen ikke overholder vilkår eller forbud etter § 12 om antall hunder i en husholdning eller på en eiendom, eller
- i) dersom plikter etter § 13 om merking av hund er overtrådt og pliktene ikke blir oppfylt etter varsel fra politiet med frist for oppfyllelse.

Forbud etter første ledd kan bare bli satt dersom personens hundehold ikke anses å ha vært sikkerhetsmessig forsvarlig, eller dersom forbudet må anses nødvendig for å bedre allmennhetens eller enkeltpersoners trygghetsfølelse.

En person som dømmes til straff av fengsel for forbrytelse som innbefatter bruk av vold eller truende atferd, kan ved dommen forbys å ha med hunder å gjøre. Forbud skal bli satt dersom en hund er brukt til forbrytelsen.

Den som er forbudt å ha med hund å gjøre, kan ikke eie, besitte eller ha ansvar eller medansvar for eller hånd om en hund for kortere eller lengre tid.

Forbudet kan begrenses til å gjelde for nærmere bestemte hundetyper eller hunder over en viss størrelse.

Forbudet kan tidsbegrenses, men skal gjelde for minst tre år. Etter tre år kan politiet omgjøre forbud som politiet eller retten har satt etter denne paragrafen, dersom det er forsvarlig ut fra hensynet til sikkerhet og allmennhetens og enkeltpersoners trygghet.

§ 23. Register over vedtak etter § 22

Politiet kan lokalt eller for hele riket føre personregistre som inneholder opplysninger om forbud etter § 22. Kongen kan gi forskrift om registreringen og også fastsette at andre enn politiet skal ha tilgang til opplysningene for å effektivisere håndhevingen.

Kapittel 7. Omplussing og avliving mv. av hunder, erstatningsansvar og straff

§ 24. Politiets forvaring, omplassing, salg og avliving av hund

Politiet kan ta hånd om, omplassere, selge eller om nødvendig avlive en hund dersom

- a) hunden er tatt opp etter § 10 og hundeholderen ikke har mottatt eller hentet hunden trass i varsel,
- b) hunden blir holdt uten at hundeholderen overholder en forskrift etter § 11,

- c) hunden blir holdt i strid med forskrift etter § 12,
- d) hunden blir holdt i strid med forskrift etter § 13 når dette er fastsatt i forskriften,
- e) det er nødvendig for å nå målet etter § 17 første ledd der dette ikke kan nås med mindre inngripende tiltak etter § 17 annet ledd,
- f) vilkårene i §§ 18, 19 eller 20 er til stede,
- g) hunden blir holdt, brukt eller avlet i oppdrett i strid med bestemmelser gitt i medhold av § 21, eller
- h) noen har å gjøre med hunden i strid med et endelig forbud etter § 22.

Vedtak etter første ledd bokstav b til d kan bare treffes dersom hundeholderen er straffet, eller har fått skriftlig advarsel for overtredelse av forskriften med frist for oppfyllelse, og forskriften fortsatt blir overtrådt. Er hundeholderen ukjent eller uten kjent adresse, kan kunngjøring med frist for oppfyllelse i stedet skje i en avis som er alminnelig lest på stedet. Advarsel gis av politiet eller av registerføreren når det gjelder overtredelse av forskrift etter § 13.

Har politiet tatt hånd om hunden, kan den holdes i forvaring inntil det er truffet vedtak om salg, omplassering, utførsel eller avliving av hunden.

§ 25. Saksbehandling, overprøving og iverksetting av vedtak

Politiets vedtak etter loven er enkeltvedtak etter forvaltningsloven. For vedtak etter § 17 gjelder bestemmelsen i forvaltningsloven § 24 første ledd annet punktum ikke. Vedtak kan påklages til Politidirektoratet. Blir vedtaket brakt inn for domstolen, kan retten prøve alle sider av saken.

Om utsatt iverksetting ved klage gjelder forvaltningsloven § 42. Politiet kan alltid kreve at klageren løpende og til rett tid betaler kostnadene ved forvaring, jf. § 26, dersom iverksettingen skal utstå. Oppfyller ikke klageren kravet, kan vedtaket settes i verk straks.

Politiet sørger for at avliving skjer. Den skal foregå etter reglene i dyrevernsloven.

§ 26. Ansvar for kostnader

Hundeholderen svarer overfor privatpersoner og det offentlige for nødvendige kostnader ved å gjennomføre tiltak etter denne loven, herunder kostnader til forvaring av hunden.

Politiets krav etter reglene i første ledd er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 27. Erstatningsansvar

Om erstatningsansvar for skade voldt av hund gjelder det som følger av andre lovfestede og ulovfestede regler, bl.a. skadeserstatningsloven § 1-5 om ansvar for dyr og reindrifstloven § 29 om hunder.

§ 28. Straff

Med bøter eller fengsel inntil seks måneder og bot straffes en hundeholder som forsettlig eller uaktsomt overtrer §§ 4-7 jf. § 9 eller forskrifter eller enkeltvedtak etter §§ 6, 7, 11, 12 eller 13 annet ledd bokstav a til b. Offentlig påtale skjer bare når det finnes påkrevd av allmenne hensyn.

Med bøter eller fengsel inntil seks måneder og bot straffes en hundeholder som forsettlig eller uaktsomt unnlater å forebygge eller avverge at hunden rettsstridig

- a) angriper eller skader person,
- b) jager, angriper eller skader dyr, eller
- c) ved støy eller på annen måte volder urimelig ulempe for øvrig.

Offentlig påtale etter bokstav a og b finner sted dersom den fornærmede krever det eller allmenne hensyn taler for det. Ved angrep på hjortevilt regnes grunneier, jakt- eller

fangstberettiget i området og viltorganene som fornærmet. Offentlig påtale etter bokstav c finner sted dersom allmenne hensyn taler for det.

Med bøter eller fengsel inntil seks måneder og bot straffes den som forsettlig eller uaktsomt

- a) unnlater å etterkomme pålegg og forbud nedlagt av politiet i samsvar med lovens § 17, eller
- b) overtrer forbud gitt ved §§ 19, 21, 22 eller ved forskrifter eller enkeltvedtak gitt etter disse bestemmelsene.

På samme måte straffes medvirkning og forsøk.

Kapittel 8. Lovens virkning på Svalbard

§ 29. Svalbard

Kongen kan gi forskrift om lovens anvendelse på Svalbard og kan fastsette særlige regler under hensyn til de stedlige forhold, herunder at forskrifter og enkeltvedtak etter loven skal kunne vedtas av andre instanser enn ellers.

Kapittel 9. Ikraftsetting. Oppheving og endring av andre lover. Overgangsregler

§ 30. Ikraftsetting

Loven trer i kraft 1. januar 2004.

§ 31. Endringer i annen lovgivning

Når loven trer i kraft, endres andre lover slik:

1. Lov 22. mai 1902 nr. 10 Almindelig borgerlig Straffelov (straffeloven) § 354 annet og tredje ledd oppheves.
2. Lov 9. juli 1926 nr. 4 om ansvar for skade på bufe ved hund m.v. oppheves.
3. Lov 9. juni 1978 nr. 49 om reindrift

§ 29 første ledd skal lyde:

Om sikring av hund, opptak av løs hund, avliving av hund, reaksjoner mot hundeholderen mv. gjelder hundeloven.

§ 29 annet til sjette ledd og åttende ledd oppheves. Syvende ledd blir annet ledd.

4. Lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker (straffeprosessloven)

§ 3 første ledd nr. 5 og nytt nr. 6 skal lyde:

- 5) krav om forbrytelse av arverett etter § 73 i arveloven 3. mars 1972 nr. 5,
- 6) klage over vedtak om omplassering, salg eller avliving av hund eller om forbud mot å ha med hund å gjøre etter hundeloven §§ 22 første ledd og 24, jf. § 25 tredje ledd.
5. Lov 29. mai 1981 nr. 38 om viltet

§ 52 skal lyde:

Om sikring av hund, opptak av løs hund, avliving av hund, reaksjoner mot hundeholderen mv. gjelder hundeloven.

§§ 53, 54 og 55 oppheves.

6. Midlertidig lov 4. juli 1991 nr. 48 om forbud mot innførsel, hold og avl av farlige hunder oppheves.
7. Lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet (politiloven)

§ 14 første ledd nr. 1 nytt annet punktum skal lyde:

Bestemmelser om hunder og hundehold fastsettes etter hundeloven.

§ 32. Eldre forskrifter

Forskrifter gitt med hjemmel i lov 4. juli 1991 nr. 48 om forbud mot innførsel, hold og avl av farlige hunder gjelder til de blir opphevet av Kongen.

Forskrifter om hunder og hundehold gitt med hjemmel i andre bestemmelser som blir opphevet eller endret ved § 31, gjelder til og med 31. desember 2006. Bestemmelser i slike forskrifter bortfaller tidligere dersom

- a) loven her ikke gir noen instans hjemmel til å gi en bestemmelse med det aktuelle innhold,
- b) det blir fastsatt en bestemmelse med hjemmel i loven her som strider mot den eldre bestemmelsen, eller
- c) bestemmelsen blir opphevet av det organ som har vedtatt den.

§ 33. Enkeltvedtak etter eldre lovgivning

Dressurområder for hunder som er lagt ut etter viltloven § 55, består for den tid som ble bestemt av den instans som samtykket i å legge ut området.

Andre enkeltvedtak truffet med hjemmel i bestemmelser som blir opphevet ved §§ 31 og 32, bortfaller når hjemmelen bortfaller dersom ikke hundeloven gir adgang til å treffe slike vedtak. Gjør den det, gjelder vedtaket inntil saken er blitt behandlet på ny av politiet eller annet forvaltningsorgan som kan treffe vedtaket etter loven her.

VEDLEGG 2

Forskrift 15. januar 2001 nr. 28 om forbud mot innførsel, hold og avl av farlige hunder.

Fastsatt av Landbruksdepartementet 15. januar 2001 med hjemmel i midlertidig lov av 4. juli 1991 nr. 48 om forbud mot innførsel, hold og avl av farlige hunder § 2 og § 7 , jf. kgl.res. av 25. oktober 1991 nr. 676.

§ 1. Formål

Formålet med forskriften er å hindre innførsel, hold og avl av farlige hunder.

§ 2. Farlige hunder

Det er forbudt å innføre, holde og avle:

- Pit Bull Terrier
- Fila Brasileiro
- Toso Inu
- Dogo Argentino
- andre raser etter Landbruksdepartementets nærmere bestemmelse og krysninger hvor disse rasene forekommer.

Forbudet gjelder også innførsel av sæd og embryo fra ovenfornevnte hunder.

§ 3. Identitetsmerking og dokumentasjon

Farlige hunder nevnt i § 2 som var anskaffet før midlertidig lov om forbud mot innførsel, hold og avl av farlige hunder av 4. juli 1991 nr. 48 trådte i kraft kan beholdes. Slike hunder skal være identitetsmerket.

Politi og tollmyndigheter kan kreve at eier eller annen som har ansvar for hunder som kan forveksles med farlige hunder skal kunne dokumentere hundens identitet ved stamtavle eller registreringsbevis og identitetsmerke. Hvis ikke slik dokumentasjon fremlegges, anses hunden som innført, holdt eller avlet i strid med denne forskrift.

§ 4. Generelle krav til søknad om innførsel

Alle hunder som ønskes innført til landet, fast eller midlertidig skal oppfylle vilkårene i forskrift om dyrehelsemessige betingelser for innførsel av hund, katt og tam ilder til Norge.

Søkeren skal oppgi hvilken rase som ønskes innført. For krysninger oppgis foreldreraser. Ved innførsel av drektige tisper kreves dokumentasjon på parringshannens rase.

Ved søknad om innførsel av hunder som kan forveksles med farlige hunder (f.eks. American Staffordshire Terrier), kan Statens dyrehelsetilsyn forlange dokumentasjon for hundens identitet ved stamtavle eller registreringsbevis og identitetsmerke.

§ 5. Tilbakeførsel av hunder til Norge

Etter utenlandsopphold kan identitetsmerkede, norske farlige hunder anskaffet av eieren i Norge før loven trådte i kraft, tilbakeføres. Identitetsmerket skal samsvare med utstedt identitetskort eller veterinærattest utstedt i Norge før utreise. Identitetsmerket må være leselig.

§ 6. Avhendelse

Farlige hunder som faller inn under regelen i § 3 første ledd kan ikke selges eller omplasseres.

§ 7. Båndtvang

Farlige hunder som kan holdes lovlig i Norge etter bestemmelsene i lovens § 10 siste ledd skal holdes i bånd når de luftes på offentlig område.

§ 8. Ulovlige hunder

Hunder som er innført etter 20. juli 1991 kan utvises eller kreves avlivet av politiet.

Hunder som er holdt eller avlet i strid med lovens § 4, kan av politiet kreves avlivet.

Politiets avgjørelse kan påklages til Statens dyrehelsetilsyn.

§ 9. Dispensasjon

Landbruksepartementet kan dispensere fra bestemmelser i denne forskriften og sette vilkår for dispensasjon.

§ 10. Straffebestemmelser

Overtredelse er straffbart i henhold til midlertidig lov av 4. juli 1991 nr. 48 om forbud mot innførsel, hold og avl av farlige hunder § 8 .

§ 11. Ikrafttreden

Denne forskriften trer i kraft straks.